

Міністерство освіти і науки України

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПОСТМОДЕРНОЇ ІСТОРІОГРАФІЇ

Загальна інформація

Компонент освітньо-професійної програми	<i>Вибірковий</i>
Кількість кредитів ECTS	3
Мова навчання	Українська

Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Актуальні проблеми постмодерної історіографії» є ознайомлення здобувачів із ключовими концепціями, методологічними підходами та дискусіями в межах постмодерної історіографії. Дисципліна спрямована на формування критичного мислення щодо історичних наративів, аналіз впливу постмодерністських теорій на історичну науку та розгляд актуальних проблем сучасної історіографії.

У ході навчання здобувачі сформулюють навички аналізу текстів з позицій постмодерністської критики, оволодіють сучасними методами історичних досліджень та навчатимуться працювати з дискурсивними підходами в історіографії.

Передумови вивчення дисципліни

Для результативного опанування знаннями, вміннями, навичками при вивченні даної дисципліни здобувач повинен мати базові знання з філософії історії, історичної методології, теорії історичного пізнання, а також володіти навичками аналізу історичних джерел і критичного мислення.

Зміст дисципліни

Змістовий модуль 1. Криза позитивістської історіографії.

Тема 1. Відносність історичного знання.

Тема 2. Вплив неокантіанства та неогегельянства на історичну науку.

Тема 3. Цивілізаційний та культурно-історичний підходи до вивчення історії.

Змістовий модуль 2. Становлення «Нової історичної науки».

Тема 4. Початок формування «Нової історично науки».

Тема 5. Глобальна історія: концепція Фернана Броделя.

Тема 6. Соціальна історія та історична антропологія.

Змістовий модуль 3. Вплив постмодерну на історичну науку.

Тема 7. Соціально-структурна історія та соціокультурна історія.

Тема 8. Гендерна історія. «Нова біографічна історія».

Тема 9. Сучасна інтелектуальна історія та постмодерністські підходи.

Форми та методи навчання

Форми навчання:

Інтерактивні лекції – поглиблений аналіз теоретичних і методологічних проблем.

Семінари – обговорення сучасних історіографічних підходів, критичний аналіз досліджень.

Дослідницькі проекти – розробка індивідуальних та групових наукових проектів, підготовка аналітичних оглядів.

Самостійна наукова робота – вивчення літератури, підготовка есе.

Індивідуальні консультації – обговорення наукових проблем, коригування дослідницьких стратегій.

Методи навчання:

Метод наукової дискусії – критичне осмислення постмодерністських підходів у історіографії.

Метод порівняльного аналізу – співставлення історичних наративів різних традицій.

Кейс-стаді (casestudy) – аналіз конкретних історичних досліджень у постмодерній історіографії.

Проектний метод – виконання власних дослідницьких завдань, підготовка статей.

Інтердисциплінарний підхід – використання знань із філософії, соціології, антропології у вивченні історіографії.

Метод рецензування – написання рецензій на наукові праці колег.

Контроль навчальних досягнень

Форми та методи оцінювання:

Поточний контроль:

Активна участь у семінарських заняттях (аналіз текстів, обговорення, аргументовані виступи).

Виконання самостійної роботи: підготовка аналітичних рецензій на історіографічні праці, написання письмових завдань (есе, аналітичні огляди).

Участь у наукових дискусіях.

Підсумковий контроль:

Залік з навчальної дисципліни (наукова дискусія або підготовка підсумкової роботи).

Критерії оцінювання навчальних досягнень:

1. Практична робота.

Активність на семінарських заняттях. Оцінюється здатність до критичного аналізу текстів, активна участь в обговореннях, аргументованість виступів, глибина розуміння матеріалу. Враховується вміння застосовувати теоретичні знання до конкретних кейс-стаді та рецензування наукових праць.

Кейс-стаді та рецензування наукових праць. Оцінюється здатність до аналізу конкретних історичних досліджень у постмодерній історіографії. Оцінюється якість рецензій на наукові праці (глибина аналізу, аргументованість, дотримання академічних стандартів). Оцінюється вміння застосовувати метод порівняльного аналізу.

2. Самостійна робота.

Підготовка есе та аналітичних рецензій. Оцінюється здатність до самостійного аналізу наукової літератури, чіткість викладення думок, аргументованість, дотримання академічних стандартів. Оцінюється вміння застосовувати інтердисциплінарний підхід.

Дослідницькі проєкти. Оцінюється здатність до самостійного проведення наукових досліджень, глибина аналізу, оригінальність підходу, якість оформлення результатів. Оцінюється вміння застосовувати проєктний метод.

3. Підсумковий контроль.

Наукова дискусія або підготовка підсумкової роботи. Оцінюється здатність до узагальнення та систематизації знань, глибина розуміння ключових концепцій курсу, аргументованість виступів, вміння вести наукову дискусію. Або оцінюється якість підсумкової роботи: глибина дослідження, наукова новизна, якість оформлення.

Загальними критеріями оцінювання є дотримання академічної доброчесності, вміння застосовувати критичне мислення, здатність до самостійного навчання та дослідницької роботи, вміння застосовувати метод наукової дискусії.

Орієнтовний розподіл балів за видами робіт:

45% – практичні роботи (участь у семінарах: кейс-стаді, рецензування наукових праць).

30% – самостійна робота (підготовка есе, аналітичних рецензій, дослідницьких проєктів).

25% – підсумковий контроль (наукова дискусія або підготовка підсумкової роботи).

Політика курсу

Учасники освітнього процесу керуються нормативними документами та відповідними Положеннями, затвердженими в НУЧК:

«Положення про організацію освітнього процесу»:
https://drive.google.com/file/d/1p-qykVjCEwDD9xbkl44yFQXwv_0t8u0I/view,

«Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка»:
<https://drive.google.com/file/d/1LBczFimbiTyDU90wxxRhwJaHojnGgZ8x/view>).

Здобувачі освіти зобов'язані відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, не запізнюватися, мати відповідний зовнішній вигляд. У разі відсутності через хворобу надати відповідну довідку. Аспіранти повинні старанно виконувати завдання, брати активну участь в навчальному процесі.

Дотримання академічної доброчесності передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацювати впродовж двох тижнів після завершення дії поважної причини і при наявності відповідного документа.

Матеріально-технічне забезпечення

Для ефективного опанування навчальної дисципліни «Актуальні проблеми постмодерної історіографії» передбачено використання сучасних навчальних ресурсів, технологічних засобів та спеціалізованого програмного забезпечення.

Інструменти та обладнання

1. Аудіовізуальне обладнання:

Мультимедійний проектор та екран для демонстрації презентацій та відеоматеріалів.

Веб-камера та мікрофон для організації онлайн-лекцій та семінарів.

2. Комп'ютерна техніка:

Персональні комп'ютери або ноутбуки для викладачів і здобувачів освіти.

Доступ до мережі Інтернет для використання електронних ресурсів.

Принтер і сканер для друку та оцифрування навчальних матеріалів.

Програмне забезпечення

1. Навчальні платформи та засоби комунікації:

Moodle для організації навчального процесу, розміщення матеріалів та оцінювання.

Zoom – для проведення онлайн-лекцій, семінарів та консультацій.

2. Інструменти для створення та перегляду навчальних матеріалів:

Microsoft Office (Word, PowerPoint) – для підготовки лекційних матеріалів, аналітичних оглядів.

GoogleDocs, GoogleDrive – для колективної роботи над текстами та обміну матеріалами.

EndNote, Zotero, Mendeley – для управління бібліографією та оформлення наукових праць.

3. Доступ до електронних ресурсів:

Наукові електронні бібліотеки (GoogleScholar, Academia.edu, ResearchGate).

Електронні каталоги університетських бібліотек.

Архіви наукових журналів з історіографії та гуманітарних наук.

Додаткові ресурси

1. Друковані та електронні підручники, монографії, збірники статей з тематики постмодерної історіографії.

2. Доступ до спеціалізованих історичних баз даних (наприклад, Europeana, NationalArchives).

3. Інтерактивні ресурси (подкасти, відеолекції, форуми для обговорення наукових питань).

Забезпечення необхідними матеріалами та технічними засобами сприятиме якісному засвоєнню дисципліни, активній участі здобувачів освіти у дискусіях та підготовці власних наукових досліджень.

Інформаційні ресурси

1. Анкерсміт Ф. Постмодерністська «приватизація минулого». *Україна Модерна*. Вип. 4 (15): Пам'ять як поле змагань / Гол. ред. Я. Грицак. К.: Критика, 2009. С. 246–271.

2. Драч О. О. Зарубіжна історіографія всесвітньої історії. Навчальний посібник. Черкаси: видавець Чабаненко Ю. А., 2015. 164 с.

3. Зашкільняк Л. Сучасна світова історіографія. Львів, ПАІС. 2007. 312 с.

4. Ігаб Гассан. На шляху до визначення постмодернізму. *Український тиждень*. 2024. URL: <https://surl.li/ajqber>

5. Козеллек Р. Часові пласти. Дослідження з теорії історії. Пер. з нім. К.: Дух і літера, 2006. 429 с.

6. Носенок Б. Е. Історія як культурний процес у методології «нової історичної науки» *Анналів. Питання культурології*. 2022. Вип. 39. С. 50–62. URL: <http://issues-culture-kuukim.pp.ua/article/view/256901/254143>

7. Присяжнюк Ю. Ментальність і ремесло історика: Методологічна парадигма селянствознавчих студій в Україні на зламі ХХ–ХХІ ст. Черкаси: Вертикаль; ПП Кандич С.Г., 2006. 122 с.

8. Рюзен Й. Нові шляхи історичного мислення. Львів: Літопис, 2010. 358 с.

9. Серяков С. О. Новий крок у дослідженні позитивістської історіографії. *Харківський історіографічний збірник*. 2016. Вип. 15. С. 326–322.

10. Munslow A. *The Routledge Companion to Historical Studies*. Routledge, 2002. 320 p.

Інформація про викладача

Прізвище, ім'я, по батькові викладача	Стрільюк Олена Борисівна
Науковий ступінь, вчене звання, посада	кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин
Комунікація	Кафедра: всесвітньої історії та міжнародних відносин E-mail: olenastriliuk@ukr.net Телефон: +38-0974652470
Посилання на дисципліну в системах дистанційного навчання	https://moodle.chnpu.edu.ua/course/view.php?id=3085 Zoom: https://us05web.zoom.us/j/86338722629?pwd=SVVGNGMyU2hucGVNQ0JyZTVHTnl4dz09 Ідентифікатор конференції: 863 3872 2629 Код доступу: 648934
Консультації	Понеділок, 13.00.